

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.21.183.37

**Inventaris van het archief van mr. J.
Huijts (levensjaren 1897-1995), 1940-
1978**

Versie: 23-10-2023

J.A.A. Bervoets

Nationaal Archief, Den Haag 1979

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
De verwerving van het archief.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschikbaarheid van kopieën.....	9
Afgescheiden archiefmateriaal.....	9
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Collectie 337 J. Huijts

Periodisering:

archiefvorming: 1940-1978

oudste stuk - jongste stuk: 1940-1978

Archiefbloknummer:

C24544

Omvang:

47 inventarisnummer(s); ; 0,60 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Huijts, mr. Johan Louis Victor Antoon (1897-1995)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van J.L.V.A. Huijts, gedurende de tweede wereldoorlog hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamsche Courant, bestaat grotendeels uit stukken betreffende zijn arrestatie in 1945, de daaropvolgende zuiveringsprocessen door de Commissie voor Perszuivering en zijn royerung uit onder meer de Nederlandse Journalistenkring en de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde. Daarnaast bevat het archief stukken over het redactiebeleid van de NRC, concepten van artikelen en correspondentie met onder meer L. de Jong, directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, inzake de geschiedschrijving met betrekking tot de pers in de tweede wereldoorlog

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Auteursrechten blijven bij de erven Huijts.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 337 J. Huijts, nummer toegang 2.21.183.37, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Huijts, 2.21.183.37, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Johan Louis Victor Antoon Huijts is geboren in Rotterdam op 4 september 1897 als zoon van Johannes Hendrikus Huijts en Christina Cornelia Antonia van der Wel.

Hij doorliep het Erasmus gymnasium in zijn geboorteplaats, waarna hij in dienst trad bij de NRC, aanvankelijk als corrector. Tegelijkertijd volgde hij een studie rechten te Leiden, waarna hij tot redacteur bij de NRC werd benoemd. Door zijn interesse in de Sovjet-Unie en zijn kennis van de Russische taal werd hij bij de redactie Buitenland de Oost-Europaspecialist. Huijts schreef een in 1936 gepubliceerde Geschiedenis van de Russische Revolutie 1905-1936 en in andere jaren diverse publicaties over het beleid in de Sovjet-Unie, welk land hij in de jaren dertig ook een aantal malen bezocht. Lid van de CPN is Huijts overigens nooit geworden, daarvoor was hij te zeer een non-conformist. Daarnaast had hij grote artistieke belangstelling, zo was hij onder meer mede-oprichter van de Rotterdamse filmiga.

In 1940, kort na het begin van de Duitse bezetting, stapte de waarnemend hoofdredacteur van de NRC, mr. Maarten Rooy, op omdat hij van mening was naar eer en geweten niet met de Duitse bezetter te kunnen samenwerken. Rooy meende overigens, in overeenstemming met directie en commissarissen, dat de NRC wel moest blijven verschijnen. In zijn plaats is toen Huijts naar voren geschoven, aanvankelijk als plaatsvervangend en vanaf begin 1941 als volledig hoofdredacteur. Onder Huijts gaf de NRC de indruk een meer meegaande houding ten opzichte van de bezetter aan te nemen. In zijn hoofdartikelen citeerde Huijts uit Duitse toespraken en verordeningen, om in de rest van de krant zo objectief mogelijke buitenlandse berichtgeving te plaatsen. Bij de NRC zijn geen Joodse medewerkers ontslagen en de krant is nooit uitgesproken Deutschfreundlich geweest.

Door de (na-oorlogse) Commissie voor de Perszuivering werd Huijts als enige van de redactie gestraft met een beroepsverbod voor de tijd van zeven jaar, gerekend vanaf 5 mei 1945, welk vonnis door de Raad van Beroep in 1948 werd teruggebracht tot een termijn van drie jaar. Ook de Commissie had Huijts niet als een bewuste collaborateur beschouwd, maar wel in zijn hoofdartikelen te meegaand met de bezetter.

Door de directie van de NRC is Huijts direct op 5 mei 1945 ontslagen, aanvankelijk zelfs zonder enige financiële compensatie (in een latere fase met een niet al te ruim wachtgeld). Directie en commissarissen wilden resoluut breken met het oorlogsverleden van de krant en onder mr. M. Rooy als hoofdredacteur kon de NRC al op 24 juni van dat jaar weer verschijnen, zij het wel onder de opgelegde naam Nationale Rotterdamsche Courant. Voor de voormalige hoofdredacteur, die de krant in de moeilijke oorlogsjaren had geleid, was absoluut geen plaats meer.

Als gevolg van zijn oorlogsverleden en van zijn hardnekkige verdediging van het socialistische systeem in Oost-Europa gelukte het Huijts in de jaren na de oorlog niet om een functie van niveau te verwerven. Wel vervulde hij vanaf 1954 de functie van coördinator/directeur van het Rotterdamse Kunstcentrum 't Venster. In talrijke brieven aan personen en instanties poogde hij zijn houding in de oorlog te rechtvaardigen, zich beroepend op het voor hem niet-ongunstige oordeel van de Raad van Beroep. Een nieuwe teleurstelling zal voor hem ongetwijfeld geweest zijn de meedogenloze wijze, waarop dr. L. de Jong in deel 4 van Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog afrekende met Huijts als hoofdredacteur van de NRC in de oorlogstijd. Johan Huijts overleed te Rotterdam op 3 november 1995.

Auteur: F.J.M. Otten

Bronnen:

D.J. Cannegieter, De Nieuwe Rotterdamsche Courant tijdens de Duitse bezetting 1940-1945. In: *Spiegel Historiael*, februari 1980 p. 115-119

D.J. Cannegieter, J. Huijts, 1897-1995. Non-conformist tussen twee werelden. In: *NRC* 4 november 1995.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is door schenking verworven.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

AFGESCEIDEN ARCHIEFMATERIAAL

Een groot gedeelte van het archief bevindt zich bij het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD), toegangsnummer 253.

Het betreft een serie chronologisch gerangschikte telexberichten van het ANP aan de redacties van de Nieuwe Rotterdamsche Courant, waarvan mr. Johan Huijts sinds 1940 hoofdredacteur was, alsmede enkele bundels verslagen van persconferenties.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

- 1** Correspondentie over het redactiebeleid van de Nieuwe Rotterdamsche Courant en de functie van mr J. Huijts. 1940-1941
- 2** Ingekomen memoranda en telexberichten houdende instructies van organen van de bezetter inzake de berichtgeving over bepaalde feiten, met afschriften van voorschriften inzake het redactionele beleid en van de aanwijzingen aan ambtenaren van H. Colijn. 1944-1945 en z.j
- 3-10** Stukken betreffende zijn arrestatie en zijn zuiveringsprocessen. 1945-1973
 - 3** Stukken betreffende de zuivering van de Nieuwe Rotterdamsche Courant door de Commissie voor de Perszuivering. 1945-1946
 - 4** Ingekomen stenografisch verslag van zittingen van de Commissie voor de Perszuivering door L.A. Goedhard, secretaris van de hoofdredactie van de Nationale Rotterdamsche Courant. 2 oktober 1946
 - 5** Dossier inzake een onderzoek naar het bestaan van een "zuiveringscommissie ad hoc der N.R.C." in 1945. April-mei 1973
 - 6** Correspondentie met zijn raadsman J. Anema. 1945-1948
 - 7** Wederzijdse correspondentie van Huijts als gedetineerde en zijn echtgenote en zijn familieleden, met gedichten en filosofische aantekeningen van Huijts. 1945-1947
 - 8** Concepten van artikelen over Lasalle, het beleid van de N.R.C. en het persbeleid van de bezetter, geschreven tijdens zijn detentie. Z.j
 - 9** Stukken betreffende zijn proces voor de Raad van Beroep. 1948
 - 10** Ingekomen stukken van het Tribunaal, houdende zijn buitenvervolginstelling. 1947-1948
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2099](#)
- 11** Correspondentie met mr M. Rooij, hoofdredacteur van de N.R.C., en directie en commissarissen over het beleid van het blad. 1947-1961
- 12** Stukken betreffende betalingen van onderstand door de directie

van de N.R.C. en zijn pensionering.
1948-1969

13-18

Stukken betreffende nevenconsequenties van zijn zuivering door de Commissie voor de Perszuivering.
1948-1952

- 13** Stukken betreffende zijn verwijdering uit de Nederlandse Journalistenkring. 1949
- 14** Stukken betreffende zijn zuivering door de Eeraad voor de Letterkunde. 1949
- 15** Stukken betreffende zijn verwijdering uit de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde. 1949
- 16** Stukken betreffende zijn verwijdering uit de PEN-club. 1949
- 17** Stukken betreffende zijn wering als lid van het Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers. 1950-1952
- 18** Stukken betreffende zijn verwijdering als lid van de Vereniging van Nederlandse Vertalers. 1948

19-20

Stukken betreffende de publicatie van artikelen over de Sovjetunie en het communisme.
1951-1961

- 19** In de Nieuwe Rotterdamse Courant en andere dagbladen. 1951-1961
- 20** In de Internationale Spectator en de Economist. 1954-1955

21-26

Stukken betreffende bijdragen en recensies van geschiedschrijvingen over de pers in de Tweede Wereldoorlog.
1951-1974

- 21** Correspondentie met dr L. de Jong, directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie. 1951-1974
- 22** Correspondentie n.a.v. de publicatie van A.J. van der Leeuw "De geschiedenis van de Nederlandse pers tijdens de bezetting". Mei 1971
- 23** Stukken betreffende de publicatie van "Acte de Presence", een brochure naar aanleiding van L. de Jong "Het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de Tweede Wereldoorlog", deel IV. 1973
- 24** Stukken betreffende interviews, afgenomen door de Stichting Film en Wetenschap, met transcripties van geluidsbanden. 1970-1973
- 25** Stukken betreffende de publicatie van een interview met Huijts in De Gids. 1964-1965
- 26** Stukken betreffende de publicatie van een boek van J.S. Hoek "Politieke geschiedenis van Nederland, orde en herstel".

27

Stukken betreffende pogingen van Huijts tot vestiging als advocaat

in Rotterdam en bezwaren hiertegen van de Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten.
1953-1954

28 Stukken betreffende een tijdelijke adhesie aan de Vredesbeweging "De Derde Weg".
1952-1953

29 Dossiers inzake "contacten met bewegingen en verenigingen".
1952-1965

30-31 Correspondentie.
1947-1969

30 A-H.

Namen der correspondenten:

- Baschwitz, K.
- Benz, A.F.M.
- Blankenstein, M. van
- Block, A.L. de
- Boasson, J.J.
- Bolhuis, J.J. van
- Burger, J.
- Citroen, P.
- Davids, S.
- Deinse, A.B. van
- Derjeu, P.
- Dirkse, J.M.
- Donkersloot, N.A.
- Foppema, Y.H.
- Franken, M.
- Gruyter, W.J. de
- Hankes Drielsma, A.J.H.
- Hertog, A.C.G. den
- Herzberg, A.J.
- Heyman, A.J.F.
- Hirschfeld, H.M.
- Hoeven, G.G. van der

31

H-Z.

Namen der correspondenten:

- Hornstra, L.
- Houten, H.C. van
- Hijmans van den Bergh, L.J.
- Jacobsen, R.
- Je Maintiendrai, redactie
- Jong, D. de
- Ketting, A.
- Korteweg, P.G.J.
- Kuyper, E.C.A.
- Maasbode, redactie
- Mayer, K.A.
- Mozer, A.
- Meerloo, A.M.
- Mees, A.
- Nauta, G.

- Nieuwe Haagsche Courant, redactie
- Nijgh, Ed.
- Oskam, G.
- Oud, J.J.P.
- Poel, D.C. van der
- Polak, F.L.
- Prins-Willekes Macdonald, mw. J.
- Raalte, E. van
- Roland Holst, A.
- Romein, J.M.
- Saal, C.D.
- Standaard, De, redactie
- Tammes, A.J.P.
- Trouw, redactie
- Volkskrant, redactie
- Vriesland, Victor E. van
- Vrij Nederland, redactie
- Vrije Katheder, De, redactie
- Waller-Kahn, mw. E.
- Wiessing, H.L.P.
- Winkler, J.
- Zalsman, G.

- 32** Correspondentie betreffende zijn studie naar de onderdrukking van de persvrijheid, zijn eventuele medewerking aan het tijdschrift De Nieuwe Stem, en zijn hoofdredacteurschap van de NRC in de jaren 1940-1945, zoals beschreven in deel 4 van dr L. de Jong's Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog. 1950-1972
- 33-37** Concepten van artikelen, met correspondentie. 1946-1967
- 33** Artikelen over Seyss Inquart. 1949, 1967
- 34** "Met Marx". Maart 1946
- 35** "Integriteit van de pers". Januari 1953
- 36** "Crisis der pers". Fragment. Z.j
- 37** Diversen. Z.j
- 38** Foto's, genomen tijdens een bezoek aan het Duitse mandaatgebied Bohemen en Moravië. Z.j. (ca. 1944)
- 39** Stukken betreffende de viering van het honderdjarig bestaan van de N.R.C. 1944
- 40** Ingekomen artikelen over de redactie van de N.R.C. 1957-1978
- 41** Varia inzake het redactiebeleid van de N.R.C. 1941-1946

-
- 42** Overdrukken van artikelen van Huijts in de Economist en De Internationale Spectator.
1952-1959
- 43** Ingekomen brochure van H.J.G. Verschuur, "Zuiveringschaos in de pers".
Z.j
- 44-47** Manuscript van een geschiedenis van het perswezen, getiteld "Bewegingsvrijheid van de pers en verdrukking der persvrijheid".
Z.j. (ca. 1950)
- 44** Inhoudsopgave, met bibliografie van artikelen van Huijts in de Nieuwe Rotterdamsche Courant in de jaren 1940-1945
- 45** Deel I: De perspolitiek van de bezetter in Nederland.
1940-1945
- 46** Deel II: De Nieuwe Rotterdamsche Courant onder de bezetting.
- 47** Deel III: Sociologische aantekening.